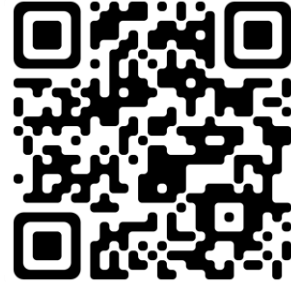

DOI 10.37491/UNZ.89-90.2
УДК 347.65 (477)

Денис ФЕДОСЕЄВ¹

ПРОВОА ПРИРОДА СПАДКУВАННЯ ЗА ПРАВОМ ПРЕДСТАВЛЕННЯ ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ

Досліджено питання спадкування за правом представлення за законодавством України. Встановлено законодавчо закріплене в Цивільному кодексі України нормативне розуміння категорії «спадкування за правом представлення». Проаналізовано наявні в юридичній літературі та судовій практиці визначення поняття «спадкування за правом представлення» та визначено характерні ознаки спадкування за правом представлення. Акцентовано увагу на тому, що спадкування за правом представлення доречно розглядати саме як особливий порядок закликання до спадкування спадкоємців за законом, а не просто порядок спадкування. Наголошено на умовному характері назви терміна «спадкування за правом представлення», а також на некоректності та неточності його термінологічного використання. Звернено увагу на доцільності використання саме поняття «покоління представництво (спадкування за правом представлення)» та запропоновано власний підхід до розуміння відповідної категорії. Відзначено, що спадкування за правом представлення некоректно розглядати та позиціонувати через інститут представництва, оскільки жодного представництва у відносинах спадкування за правом представлення не відбувається. Підтверджено, що спадкування за правом представлення не є окремим видом спадкування, а також те, що воно реалізується під час здійснення спадкування за законом. Проаналізовано судову практику Верховного Суду та виокре-

¹ аспірант, Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова, denysfedoseyev@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0003-2425-7209>.

млено декілька судових справ (рішень), які демонструють, що проблематика спадкування за правом представлення й надалі залишається актуальною. Доведено, що реалізація спадкування за правом представлення може мати свої особливості, зважаючи на багатогранність спадкових правовідносин та наявність великої кількості фактичних обставин. Звернено увагу на те, що науковій спільноті потрібно ще більше часу присвячувати вивченню різних аспектів спадкування за правом представлення та намагатися висвітлювати відповідну проблематику. Обґрунтовано правове значення та місце інституту спадкування за правом представлення для спадкового права та спадкування загалом, а також необхідність здійснення подальших наукових досліджень у відповідній сфері.

Ключові слова: спадкове право, спадкування, спадкування за законом, спадкування за правом представлення.

У XXI ст. розвиток суспільних відносин та швидкість змін різного роду навколишніх процесів у всьому світі, зокрема і в Україні, під впливом світової пандемії коронавірусу (COVID-19), а також повномасштабного вторгнення російської федерації в нашу державу, мають безпосередній вплив і на питання спадкування.

Зважаючи на той факт, скільки нещастя та смертей принесла пандемія коронавірусу, а ще більше для України — повномасштабне вторгнення Російської Федерації у 2022 році, на жаль, проблематика різних аспектів здійснення спадкування набуває ще більшої актуальності та важливості для сучасного та справедливого майбутнього громадян України, і не тільки.

Наразі потрібно свідомо розуміти, що в нашій країні практика спадкування за законом (як це було і раніше) залишатиметься переважаючою, оскільки теперішні обставини війни змушують людей замислюватися над більш першочерговими життєвими питаннями та потребами, аніж візит до нотаріуса для складання заповіту.

У сукупності всі вище зазначені обставини та фактори цілком сприятимуть та, вочевидь, безпосередньо і здійснюватимуть поступальний рух, зокрема, і в напрямку розвитку інституту *спадкування за правом представлення*.

Питання спадкування за правом представлення, а також різні його теоретичні та практичні аспекти реалізації, були предметом досліджень наукових праць таких вчених, як: М. В. Абрамов, А. В. Гончарова, В. В. Журавель, Ю. О. Заїка, О. Є. Кухарев, В. Куц, О. П. Печений, Н. В. Фомічова, М. В. Юніна та інші.

Метою дослідження є встановлення правової природи спадкування за правом представлення, визначення його особливостей, місця та значення у спадковому праві, а також реалізація за законодавством України.

Нормативне регулювання цього інституту регламентовано на рівні ст. 1266 Цивільного кодексу України (далі — ЦК України).

Втім, ні ст. 1266 ЦК України, ні цивільне законодавство загалом не містять сформованого визначення поняття «спадкування за правом представлення».

Проаналізувавши наукові визначення [1, с. 149; 2, с. 13; 3, с. 82; 4, с. 108], а також виявлені нами в ході роботи розуміння цієї категорії в судовій практиці [5] та в деяких цивільних кодексах європейських країн [6; 7; 8], можемо зробити висновок, що суть самого явища та відповідно визначення полягає в тому, що у випадку смерті спадкоємця за законом до відкриття спадщини, тобто до смерті його спадкодавця, інші, конкретно визначені в законодавстві спадкоємці, можуть зайняти його місце у спадкуванні та отримати частку у спадщині спадкодавця, яка належала б йому, якщо б він був живий.

Досліджуючи дефініцію, яка є одним із предметів вивчення нашої роботи, перше, що звертає нашу увагу, — це підходи вчених до її позиціонування, а саме: як «порядку спадкування (особливого порядку спадкування)» (Ю. О. Заїка, О. Є. Кухарев) та як «порядку закликання до спадкування (особливого порядку закликання до спадкування)» (В. В. Васильченко, З. В. Ромовська, О. П. Печений).

Якщо не вдаватися у проблематику дослідження зіставлення категорій «підстава», «вид», «порядок» спадкування, яка все ще трапляється в цивілістичній літературі серед науковців, то в контексті спадкування за правом представлення вважаємо, що не доцільно якимось спеціально акцентувати на цьому увагу, тому що в такому випадку, на нашу суб'єктивну думку, може існувати використання обох варіантів.

Найпростішим та цілком об'єктивним поясненням цього є те, що формулювання «порядок спадкування» та «порядок закликання до спадкування» можуть розглядатися як ціле та частина. Порядок спадкування включає порядок закликання до спадкування, оскільки є більш загальним, системним поняттям і містить правила визначення та уточнення кола спадкоємців, обсягу їхніх прав, обов'язків та особливості нотаріального оформлення спадщини.

Зважаючи саме на специфіку інституту спадкування за правом представлення, схилиємось до того, що в цій ситуації раціональніше все-таки вести мову про «особливий порядок закликання до спадкування», зважаючи на те, що це більше відповідає дійсності та сутності інструменту, передбаченого у ст. 1266 ЦК України. У вказаних нормативних положеннях конкретизується в основному аспект визначення конкретних осіб-спадкоємців, які отримують можливість бути закликаними раніше, ніж вони могли б бути закликаними за загальних умов, якщо б до них дійшла черга, оскільки їхній родич-спадкоємець за законом помер до відкриття спадщини.

За результатами опрацювання наявних визначень, можемо виокремити такі характерні ознаки спадкування за правом представлення:

- має місце тільки в разі здійснення спадкування за законом;
- для його здійснення має бути смерть спадкоємця, який помер до моменту, коли спадщини була відкрита, тобто помер раніше, аніж його спадкодавець;

— спадкують за правом представлення або ж закликаються до такого спадкування спадкоємці родича, який помер, але водночас які також є спадкоємцями самого спадкодавця;

— до спадкоємців за правом представлення переходить саме та частка у спадщині, що належала б особі, яка померла раніше свого спадкодавця.

У ст. 1266 ЦК України знаходимо положення, які визначають правила реалізації спадкування за правом представлення:

— внуки, правнуки успадковують те, що належало б їхнім матері, батькові, бабі, дідові спадкодавця, якщо б вони не померли до відкриття спадщини;

— прабаба, прадід успадковують те, що належало б їхнім дітям, тобто бабі, дідові спадкодавця, якщо б вони не померли до відкриття спадщини;

— племінники успадковують те, що належало б їхнім матері, батькові, тобто сестрі, братові спадкодавця, якщо б вони не померли до відкриття спадщини;

— двоюрідні брати та сестри успадковують те, що належало б їхнім матері, батькові, тобто тітці, дядькові спадкодавця, якщо б вони не померли до відкриття спадщини.

Таким чином, у цивільному (спадковому) законодавстві визначено чіткий перелік осіб, які можуть отримати частку у спадщині спадкодавця у праві представлення; і фактично ними є спадкоємці за законом п'ятої черги.

У разі, якщо таке спадкування здійснюється кількома спадкоємцями, то частка їхнього родича, який помер, ділиться порівну між цими особами [9], що відповідає загальній логіці: розмір часток у спадщині за законом є рівним.

Якщо уважно ознайомитись зі змістом згаданого вище нормативного положення та його назви, то цілком розумно підтримати позицію низки вчених, зокрема: А. В. Гончарової, Ю. О. Заїки, О. Є. Кухарева, Ю. Є. Мерзлої, О. П. Печеного, А. В. Сегенюк, — які тією чи тією мірою вивчали різні аспекти спадкування за правом представлення і вказували про умовний характер цього поняття та назви статті — «спадкування за правом представлення», а також акцентували увагу на некоректності та неточності термінологічного такого використання.

Наприклад, Ю. О. Заїка стверджує, що використана законодавцем категорія — умовна, бо спадкоємець, замість якого спадкуватимуть інші, помер ще до відкриття спадщини [10, с. 153].

Деякі науковці зазначають, що безпосередньо в аналізованому понятті міститься неточність, яка полягає в тому, що може складатися хибне враження про існування зв'язку з інститутом представництва, який притаманний цивільному праву, хоча нічого подібного в дійсності не відбувається; тому це може розглядатися як своєрідна юридична фікція представництва [4, с. 109].

У свою чергу, О. Є. Кухарев вказує на фактичну наявність термінологічної неточності дефініції, зважаючи на те, що так насправді вона не розкриває змісту відповідного явища. Це обумовлюється тим, що відносин

представництва у їхньому загальноприйнятому розумінні під час спадкування за правом представлення немає. Спадкоємець, який закликаний спадкувати, представляє себе. Він є безпосереднім та самостійним спадкоємцем саме спадкодавця, зважаючи на встановлений у законі порядок та наявну кровну спорідненість з ним, а не виступає в ролі наступника чи представника померлого родича [11, с. 192].

З наявними твердженнями та позиціями в науковій спільноті складно не погодитись, оскільки дійсно жодного представництва у відносинах спадкування за правом представлення не відбувається. До того ж, у контексті відносин між померлим родичем та спадкоємцями, які будуть спадкувати замість нього, не має місце правонаступництво, тобто перехід прав та обов'язків від спадкодавця до спадкоємців, оскільки мова про правонаступництво буде йти, коли померла особа виступатиме для своїх спадкоємців у ролі спадкодавця.

Поєднання в терміні «спадкування за правом представлення» двох абсолютно різних категорій «спадкування» та «представлення (представництво)» зовсім не відповідає дійсності та не відображає сутності інституту, який закріплений у ст. 1266 ЦК України. А саме — законна можливість для спадкоємця в силу його кровної спорідненості зі спадкодавцем та визначеної правової норми цивільного законодавства бути закликаним до спадкування раніше, аніж потенційно як спадкоємець за законом п'ятої черги.

Отже, концептуально ми погоджуємось та підтримуємо підходи вчених до розуміння аналізованої юридичної категорії.

Проте вважаємо за доцільне говорити не про спадкування за правом представлення, а, як пропонують окремі автори, — про «поколінне наступництво», або «поколінний поділ».

На нашу думку, такі пропозиції мають цілком логічне та реальне підґрунтя, оскільки більше відповідають сутності фактичних відносин і водночас допомагають уникнути неправильного розуміння змісту інституту за його наявною назвою, що, у свою чергу, також сприятиме уніфікації тези: успадкування за правом представлення в жодному разі не є якимось новим, окремим видом спадкування.

Втім, формуючи єдиний словесно понятійний апарат та не використовуючи у ЦК України формулювання «поколінне», «колінне», для зручності можна було б використовувати, наприклад, «споріднене наступництво» або ж «наступництво за ступенем споріднення».

Таким чином, *під поколінним (спорідненим) наступництвом* слід розглядати особливий порядок закликання до спадкування спадкоємців за законом, які отримують право на спадкування тієї частки спадщини спадкодавця, яка належала б іншій особі спадкоємцю, який помер до відкриття спадщини і якого вони заміщують, заступають.

У сучасній цивілістиці та в юридичній практиці (зокрема, серед нотаріусів) ще залишаються подекуди невирішеними та проблематичними, наприклад, питання розмежування спадкування за правом представлення та спадкової трансмісії. Слід відзначити, що основними відмінними рисами, які повинні братися до уваги, є такі:

— при успадкуванні за представленням спадкоємця, якого заміщають, має померти до відкриття спадщини, а у випадку спадкової трансмісії — помирає після відкриття, але до прийняття спадщини;

— при поколінному наступництві частка померлого спадкоємця переходить до чітко визначених осіб, а при спадковій трансмісії — до спадкоємців за законом або заповітом;

— спадкувати за представленням можливе у випадку спадкування за законом, а спадкова трансмісія — і за законом, і за заповітом.

Ще однією часто обговорюваною проблематикою є аспект успадкування за правом представлення нащадками в тому випадку, якщо їхній померлий родич був позбавлений права на спадкування. Сьогодні головна дискусія триває між двома концепціями: представники першої наголошують на тому, що нащадки повинні відповідати за свого родича (зважаючи на похідний характер спадкування), а тому в разі, якщо він був позбавлений права на спадщину, то і вони не повинні спадкувати за правом представлення. У свою чергу, представники другої концепції звертають увагу на те, що усунення від спадщини в разі поколінного наступництва має особистий характер відносин, тобто стосується винятково померлої особи, і, зважаючи на це, спадкоємці не повинні бути позбавлені можливості отримати частку у спадщині, заступаючи свого родича. Втім, і надалі це питання потребує подальшого, додаткового опрацювання в наукових колах для вироблення єдиного сформованого підходу.

Важливим аспектом, щодо якого серед науковців не виникає жодних питань та дискусій, є те, що спадкування за правом представлення відбувається саме в разі здійснення спадкування за законом.

Якщо підійти до цього питання доволі банально та прагматично, то підтвердженням відповідної думки буде той факт, що положення, які регулюють можливість спадкувати за правом представлення, містяться у гл. 86 ЦК України, яка присвячена безпосередньо спадкуванню за законом. Вочевидь, законодавець небезпідставно розмістив так відповідні норми.

Більше того, сама ст. 1266 ЦК України містить пряму згадку про спадкування за законом, коли вказується, що спадкоємці отримують право на частку у спадщині замість померлого спадкоємця за законом.

Важливо в жодному разі не ототожнювати, не здійснювати підміну цих двох понять та явищ, оскільки вони різні за своїм змістовним наповненням та нормативним регулюванням. А тому необхідно чітко розрізняти їх.

Якщо говорити про спадкування за законом, то це повноцінний, об'ємний інститут спадкового права, який є впорядкованою системою норм, що регулює спадкові правовідносини, які виникають у разі спадкування за законом.

Водночас спадкування за правом представлення, як нами було вказано раніше, — це особливий порядок закликання до спадкування за законом.

Важливо пам'ятати, що спадкування за законом безапеляційно визнається та є одним із двох видів спадкування, а спадкування за правом

представлення не належить до них, тобто не є якимось окремим, додатковим видом спадкування, а лише особливим порядком набуття права на визначену частину у спадковому майні.

Про це також наголошував і Верховний Суд, зазначаючи, що за своєю суттю спадкування за правом представлення є специфічним порядком набуття права на спадкування за законом, який у жодному разі не розглядається як окрема підстава або вид спадкування і за яким успадковують передбачені спадкоємці за законом [12].

Отже, аналіз положень Книги 6 ЦК України та безпосередньо гл. 86, присвяченої спадкуванню за законом, дає підстави вважати, що спадкування за правом представлення є його складовою частиною, причому не обов'язковою частиною цілого системного процесу спадкування за законом. Тобто воно як може мати місце, так і ні, зважаючи на конкретні обставини, законодавчі правила, а саме: щоб конкретні особи могли спадкувати за правом представлення, повинна бути така умова, як смерть іншого спадкоємця, якого вони фактично заміщатимуть.

Водночас важливо звернути увагу також на твердження О. П. Печеного, який зауважує, що в судовій практиці сформувався підхід, згідно з яким покоління наступництва відбувається лише під час спадкування за законом, а в разі наявності заповіту, який не охоплює всю спадщину, — поширюється лише на ту, яка неохоплена ним [4, с. 110].

Вважаємо за необхідне наголосити на тому, що інститут спадкування за правом представлення, з одного боку, є досить цікавим інструментом та реальною можливістю для спеціально встановлених спадкоємців бути закликаними до спадкування, а з іншого — не завжди легко і просто відбувається цей процес, зважаючи на існування різних фактичних обставин, що й яскраво підтверджується судовою практикою Верховного Суду.

Наприклад, особа може помилково вважати, що вона в силу положень про спадкування за правом представлення має право на отримання спадщини в конкретній для себе ситуації.

У судовій справі № 488/3006/17 Верховний Суд, повністю погоджуючись з судами попередніх інстанцій, у своїй постанові від 11 листопада 2022 р. вказав на те, що позивачка, яка звернулася до суду з позовом, дійсно є спадкоємицею за правом представлення та може спадкувати ту частку у спадщині, яку б могла отримати її матір як спадкоємиця другої черги. Але відповідач у справі, яким серед іншого було подано зустрічний позов, є насправді спадкоємцем першої черги. Тому рішення суду першої інстанції щодо відмови в задоволенні позову позивачки є законним та обґрунтованим, зважаючи на те, що були відсутні правові підстави для його задоволення [13].

Іншим показовим прикладом у контексті покоління поділу є цивільна справа № 953/19926/19, в якій позивач звернувся з позовом про встановлення факту родинних відносин та визнання права власності в порядку спадкування за законом.

Верховний Суд, переглядаючи справу в касаційній інстанції, прийшов до таких висновків:

— встановлено, що спадкоємців першої та другої черг після смерті спадкодавця немає;

— визнано, що позивач має право успадкувати майно спадкодавиці, яке, у свою чергу, міг би отримати у спадщину його батько (рідний дядько спадкодавиці), якщо б він не помер раніше неї;

— таким чином, позивач, спадкуючи за правом представлення замість свого батька (спадкоємця третьої черги), має всі законні підстави для визнання за ним права власності на спадщину [14].

У контексті дієвої реалізації можливості спадкувати за представленням на практиці спадкоємцям дуже важливо обирати правильний та ефективний спосіб захисту, оскільки від цього фактично залежить їхня здатність отримати частку у спадщині. І щодо цього для нас корисним є судове рішення Верховного Суду від 29 вересня 2021 р. у справі № 522/9011/19, в якому касаційним судом наголошувалось, що місцевим та апеляційним судом абсолютно обґрунтовано визначався обраний позивачами спосіб захисту як належний та ефективний, зважаючи на те, що в разі встановлення тільки факту родинних відносин між позивачами та спадкодавицею як двоюрідних братів та двоюрідної сестри вони фактично отримали б право успадкувати її майно як спадкоємців п'ятої черги. Проте, спадкуючи за правом представлення, тобто замість свого батька, який приходився рідним дядьком спадкодавиці та помер до відкриття спадщини, двоюрідні брати отримали право бути й успадкувати як спадкоємці третьої черги [15].

Втім, багатогранність людських відносин та сама специфіка спадкових правовідносин, а саме бажання окремих спадкоємців залишити спадщину винятково у своїх руках (аргументовано або ж ні), може спричинити ситуації, коли можуть бажати усунути від права на спадкування спадкоємців за правом представлення.

У справі № 724/1347/20 позивач («цивільний чоловік») звернувся з позовом щодо усунення від спадкування онуки («відповідач у справі») після смерті її бабусі та встановлення факту його проживання з нею однією сім'єю не менше як п'ять років до моменту відкриття спадщини.

У результаті розгляду справи Верховний Суд констатував, що як правильно було встановлено судами нижчих інстанцій, онука є законною спадкоємицею власної бабусі за правом представлення свого батька. Водночас позивачем не було доведено, що спадкодавиця якимось чином потребувала будь-яку допомогу від онуки, а та, зі свого боку, умисно ухилялась від її надання [16].

Не менш важливим аспектом як взагалі для спадкування, так і для можливості отримання спадкового майна за правом представлення є необхідність для спадкоємців вчасно звертатися до нотаріуса із заявою про прийняття спадщини, тобто в межах шестимісячного строку.

Така ситуація стала предметом розгляду та вирішення справи № 571/731/21, в якій Друга судова палата Касаційного цивільного суду підтвердила, що в позивачки були відсутні об'єктивні, непереборні та істотні труднощі для своєчасного звернення до нотаріуса із заявою про прийняття спадщини [17].

Як можемо зробити висновок, проаналізована судова практика чітко та однозначно засвідчує той факт, що під час спадкування за правом представлення може виникати низка різного роду теоретичних та практичних нюансів.

Висновки. Спадкування за правом представлення — це не якась умовна, абстрактна конструкція у спадковому праві або ж теоретична фікція, а цілком практична та реальна можливість для конкретних спадкоємців за законом, визначених спадковим законодавством, бути закликаними до спадкування раніше та отримати право успадкувати саме ту частку у спадщині спадкодавця, яка належала б іншій особі спадкоємцю, який помер до відкриття спадщини і якого вони практично заміщають.

При цьому для уникнення непорозумінь та неправильних трактувань в теорії та практиці вважаємо за необхідне наголосити на тому, що доречніше та коректніше використовувати, наприклад, поняття «покоління (споріднене) наступництво» замість «спадкування за правом представлення», скільки саме воно у повній мірі відповідає дійсності, змісту та характеру відносин.

За результатами проведеного дослідження варто зауважити, що в науковій спільноті слід чітко та однозначно розуміти й позиціонувати спадкування за правом представлення (покоління (споріднене) наступництво) як особливий порядок закликання до спадкування спадкоємців за законом. Це обумовлено тим, що, використовуючи цей правовий інструмент, повинно бути однозначне та чітке його розуміння. На такий висновок безпосередньо наштовхує і нормативне регулювання, яке конкретизує перелік спадкоємців лише під час поколінняного наступництва.

Окрім того, варто безапеляційно дотримуватися позиції, що:

- спадкування за правом представлення в жодному разі не є окремим видом спадкування;
- спадкуючи згідно з правом представлення, фактично ніякого представництва (в його найпоширенішому розумінні) не відбувається (саме тому і правильно використовувати, наприклад, термін «поколінняний поділ»);
- воно має місце під час успадкування за законом, але при цьому потрібно зважати, що поколінняне наступництво може настати й тоді, коли заповітом не охоплена вся спадщина.

Зважаючи на опрацьовані нами аспекти успадкування за правом представлення, необхідно звернути увагу на те, що ця проблематика потребує додаткових наукових досліджень, оскільки є питання, які досі не вирішені та потребують сформованого єдиного підходу, в т.ч. приведення теорії та практики в єдину відповідність.

Список використаних джерел

1. Актуальні проблеми спадкового права / за заг. ред. Ю. О. Заїки, О. О. Лов'яка. Київ : КНТ; ЦУЛ, 2014. 336 с.
2. *Кухарев О. Є.* Спадкування за законом. Право представлення. *Мала енциклопедія нотаріуса.* 2020. № 5. С. 7–28.

3. *Васильченко В. В.* Коментар та постанови матеріали до законодавства України про спадкування. Харків : Одиссей, 2007. 480 с.
4. *Печений О. П.* До питання про спадкування за правом представлення. *Вісник Академії правових наук України*. 2012. № 1 (68). С. 108–117.
5. Постанова судової палати у цивільних справах Верховного Суду України від 07.06.2017 р. у справі № 523/8165/15-ц. *Єдиний державний реєстр судових рішень*. URL: <https://bit.ly/3FXWAAu>.
6. Civil Code of the Republic of Lithuania (Act entry into force 01.07.2001). *WIPO — World Intellectual Property Organization*. URL: <https://bit.ly/3G80koG>.
7. Civil Code of Netherlands. *Dutch Civil Law*. URL: <https://bit.ly/3vscJRb>.
8. Spanish Civil Code. *Ministerio de Justicia*. URL: <https://bit.ly/3Q7Z8Z0>.
9. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 40. Ст. 356.
10. *Заїка Ю. О., Рябоконт С. О.* Спадкове право. Київ : Юрінком Інтер, 2009. 352 с.
11. *Кухарев О. Є.* Спадкове право. Київ : Алерта, 2013. 328 с.
12. Постанова Верховного Суду у складі колегії суддів Другої судової палати Касаційного цивільного суду від 26.09.2018 р. у справі № 539/2170/17. *Єдиний державний реєстр судових рішень*. URL: <https://bit.ly/3Iao2Fl>.
13. Постанова Верховного Суду у складі колегії суддів Третьої судової палати Касаційного цивільного суду від 11.11.2022 р. у справі № 488/3006/17. *Єдиний державний реєстр судових рішень*. URL: <https://bit.ly/3VuU0Pr>.
14. Постанова Верховного Суду у складі колегії суддів Третьої судової палати Касаційного цивільного суду від 14.02.2022 р. у справі № 953/19926/19. *Єдиний державний реєстр судових рішень*. URL: <https://bit.ly/3CdWR8R>.
15. Постанова Верховного Суду у складі колегії суддів Третьої судової палати Касаційного цивільного суду від 29.09.2021 р. у справі № 522/9011/19. *Єдиний державний реєстр судових рішень*. URL: <https://bit.ly/3CeHZqy>.
16. Постанова Верховного Суду у складі колегії суддів Другої судової палати Касаційного цивільного суду від 28.04.2022 р. у справі № 724/1347/20. *Єдиний державний реєстр судових рішень*. URL: <https://bit.ly/3Id9vsf>.
17. Постанова Верховного Суду у складі колегії суддів Другої судової палати Касаційного цивільного суду від 08.06.2022 р. у справі № 571/731/21. *Єдиний державний реєстр судових рішень*. URL: <https://bit.ly/3Ihaec3>.

Надійшла до редакції 04.12.2022
Рекомендовано до друку 20.12.2022

Denys FEDOSEIEV

(Leonid Yuzkov Khmelnytskyi University of Management and Law)

Inheritance by Right of Representation According to the Legislation of Ukraine

The article explores the issue of inheritance under the right of representation under the legislation of Ukraine. The understanding of the category «inheritance by right of representation» established by law in the Civil Code of Ukraine has been established. Definitions of the concept of «inheritance by right of representation» available in legal literature and judicial practice has been analysed and characteristic features of inheritance by right of representation have been determined. Attention is focused on the fact that inheritance by right of representation should be considered precisely as a special procedure of calling for inheritance of heirs by law, and not just a procedure of inheritance. The conditional character of the name of the term «inheritance by right of representation» is emphasized, as well as the incorrectness and inaccuracy of its terminological use. Attention is drawn to the expediency of using the very concept of «generational representation (inheritance by right of representation)» and the own approach to understanding the relevant category is proposed. It was noted that it is incorrect to consider and position inheritance by right of representation through the institution of representation, as no representation in relations of inheritance by the right of representation takes place. It has been confirmed that inheritance by right of representation is not a separate type of inheritance, as well as that it is realized during the implementation of inheritance by law. The judicial practice of the Supreme Court has been analysed and several court cases (decisions) have been singled out, which demonstrate that the issue of inheritance by right of representation is still relevant. It is proved that the implementation of inheritance by right of representation may have its own characteristics, taking into account the multifaceted inheritance legal relationship and the presence of a large number of factual circumstances. Attention is drawn to the fact that the scientific community needs to devote even more time to the study of various aspects of inheritance by right of representation and to try to highlight the relevant issues. The legal significance and the place of the institution of inheritance by right of representation for inheritance law and succession in general, as well as the need for further scientific research in the relevant field, have been substantiated.

Keywords: *inheritance law, inheritance, inheritance by the law, inheritance by right of representation.*